

Slutrapport, internt forskningsprojekt inom Stockholms Konstnärliga Högskola

Om inhopp i teater för barn och unga – 2019/652/5.1.4, F41281

Jag började fokusera på fenomenet inhopp under 2016, i första hand baserat på mina egna skådespelarerfarenheter av inhopp – både som inhoppare och som ensemblemedlem i uppsättningar där andra hoppat in. Jag gjorde mig bekant med ämnet genom att prata informellt med kollegor samt att börja leta efter existerande material, skrivet eller i andra former, om inhopp. Den fåtaliga litteratur jag hittade var engelskspråkig och handlade om swings eller uppgiften att vara understudy. Exempelvis:

- David Weston, *Covering McKellen – An Understudy’s Tale* (Rickshaw, Croydon 2011)
- J. Austin Eyer and Lyndy Franklin Smith, *Broadway Swings – Covering the Ensemble in Musical Theatre* (Bloomsbury, New York 2015)

För att hitta fler ingångar i ämnet satte jag mig hösten 2016 på SMDDB på Kungliga Biblioteket och lyssnade igenom SRs arkiv efter sökorden ”inhopp i teater”.

Jag sammanställde mitt hittillsvarande material och gjorde en presentation på forskningsveckan 2017 för att komma igång. Därifrån beslöt jag att begränsa mitt ämnesområde till *Inhopp i teater för barn och unga* och gjorde en forskningsansökan vilken beviljades.

Jag gick igenom och skrev om alla mina egna erfarenheter för att få ett grundmaterial. Jag intervjuade mimskådespelaren Sara Myrberg, konstnärlig ledare på Teater Tre, om hennes tankar kring inhopp och Teater Tres strategier när inhopp var aktuella. På Pantomimteatern intervjuade jag två skådespelare, en regissör och gruppens producent för att få in fler perspektiv. Jag gjorde en work-in-progress-presentation inom ramen för det kollegiala stödet på SKH

Forskningsveckan 2018 gjorde jag ännu en presentation och kontaktade sedan under våren Teatertidningen för att om möjligt få skriva en artikel om inhopp där. Något som beviljades och artikeln publicerades sommaren 2018.

Jag intervjuade skådespelaren Pierre Tafvelin som gjort mängder med inhopp i olika sammanhang, samt Stockholms stadsteaters ensemblechef Susanne Hallvares för att få insikt i en institutionsteaters relation och handhavande kring ämnet inhopp.

Under tiden har jag som skådespelare hamnat i situationer som varit näraliggande inhoppssituationen, exempelvis mikroprojekt med kort repetitionstid, och dessa erfarenheter gav mig också viktiga påminnelser och insikter i inhoppets komplexitet.

I januari 2019 gjorde jag en slutpresentation av projektet på forskningsveckan.

Under våren hade jag ett seminarium om inhopp på Teaterbiennalen i Sundsvall. Den presentationen finns som ljudfil via Kulturakademins podcast:

<https://soundcloud.com/user-994747535/107-hjalte-for-hur-lange-om-inhopp-pa-scenen-med-skadespelaren-niklas-hald-live-2019-05-16>

Senare 2020 blev jag med projektet en av de "Hundra häftigaste forskare" som Karin Gyllenklev gjorde korta intervjuer med på Vetenskapsfestivalens YouTube-kanal.

<https://www.youtube.com/watch?v=PHdYMLRCgpw>

I oktober 2019 gjorde jag även en projektpresentation på Centrum för barnkulturs tvärforskardag på Stockholms universitet.

Några centrala insikter/resultat:

- Ju fler kollegor jag talade med, desto mer uppenbart blev det hur ofta inhopp i olika former förkommer – känslan var också att inhopp blivit vanligare i vår tid där projektanställningar dominerar över fasta, eller längre anställningar – något som ger en ökad rörlighet på arbetsmarknaden – varav fler avhopp och inhopp i teaterproduktioner är en av följderna.
- Jag fascinerades över att så många skådespelare var positiva till inhopp, trots bristen på möjligheter till egna konstnärliga val kombinerat med korta repetitionstider. En av anledningarna är att det trots allt genererar arbete, en annan är att många också stundtals verkar uppskatta den frihet från ansvar som bristen på konstnärlig frihet i sig innebär – "Det är bara att gå in och köra!"
- När jag började mitt projekt var jag i huvudsak intresserad av den som hoppar in och de förutsättningar som ges till den/dem. Efterhand blev jag mer och mer intresserad av de som så att säga "blir kvar" i en ensemble. Det emotionella i att någon lämnar och någon ny kommer in. De personliga relationerna påverkar arbetet i stor grad, även om vi sällan adresserar dem.

- Det faktum att den inhoppade skådespelaren ofta har en ytterst begränsad repetitionstid gör att det finns något nästan spektakulärt över processen, känslan av att göra något omöjligt. I praktiken innebär det att jag inte hinner tveka, inte får dröja i mitt arbete, utan måste spela ut för ”fullt” redan på ett tidigt stadium innan jag egentligen har koll på vad jag håller på med. Den blandningen av skörhet, förvirring och satsning gör att jag snabbt kommer in till någon sorts kärna i skådespeleriet, en skärningspunkt där det enda som existerar är nuet. Delvis beroende på att nuet är det enda jag vet något om då all tankekraft går åt till ta mig genom moment för moment då jag ännu inte lärt mig navigera i den aktuella uppsättningens rytm, tidslinje och helhet.

Att följa upp inför framtiden:

- Om nu inhopp blir vanligare krävs fler strategier för att hantera inhoppen. Vad kan krävas av en inhoppare och hur förbereder vi skådespelare rent utbildningsmässigt? Hur kan vi inspirera branschen till ökad tydlighet och trygghet vid inhopp av olika slag?
- Kopplat till inhoppens ökade ”vanlighet” finns en fråga eller kanske farhåga i vilken utsträckning det kan komma att påverka de val som görs under rollsättning, anställning och i förlängningen i de konstnärliga val som görs under repetitionsperioden? En fråga som det i sig kommer att bli oerhört svårt att få ett tydligt svar på, men som det ändå är värt att hålla ögonen på.

En längre reflekterande text kring projektet kommer färdigställas under hösten 2020.

Niklas Hald

26 november 2020